KÜRESEL GÖÇ GÖRÜNÜMÜ VE GELECEĞE İLİŞKİN BİR PROJEKSİYON

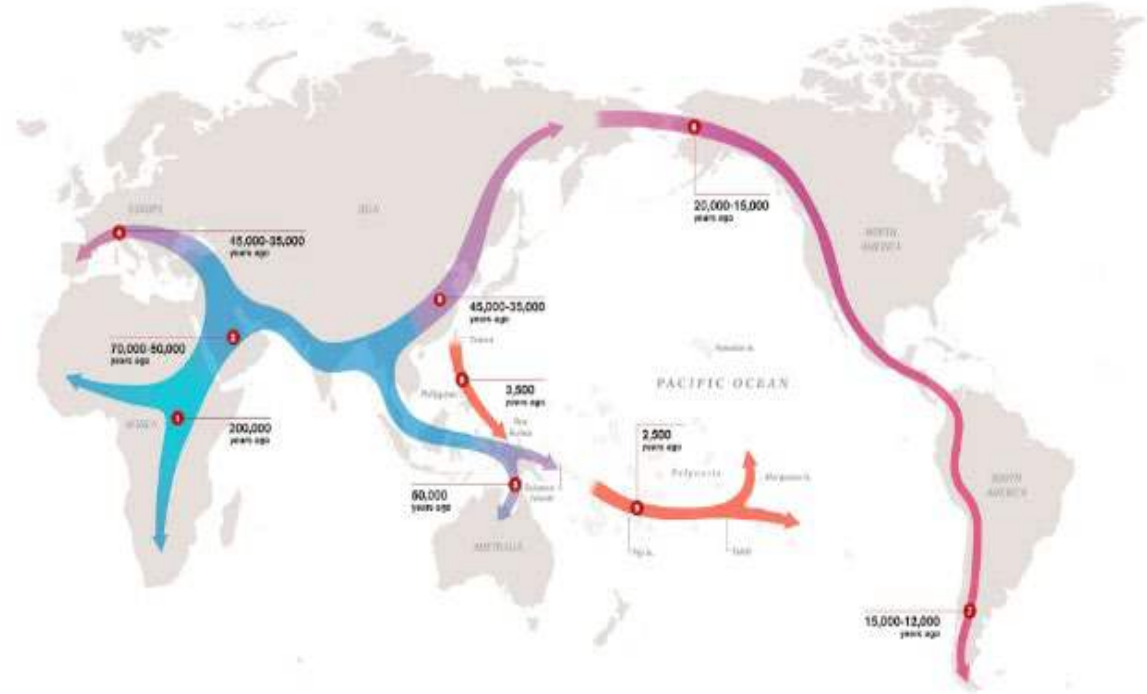

Doç. Dr. Sinan ERDOĞAN

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, E-mail: sinanerdogan@mku.edu.tr

Göç olgusu, insanlık tarihinin en yalın gerçeklerinden birisi olup günümüzde de en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Son yıllarda daha iyi yaşam koşullarına erişim amacı, bölgesel iç ve dış çatışmalardan kaçış, COVID-19, kuraklık ve iklim krizi gibi olgular nedeniyle sıklıkla gündeme gelen göç hareketlerinin temelinde genel olarak insanoğlunun hayati idame refleksinin olduğu ifade edilebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde günümüz göç hareketlerinin; yaklaşık 200.000 yıl önce Afrika Boynuzu olarak adlandırılan Eritre, Cibuti, Somali ve Etiyopya ekseninden, kuzeyde Mısır ve Sina, doğuda ise Bab'ül Mendep[1] (Bab-El Mendep Strait) üzerinden Arap Yarımadası'na yönelen göç hareketleri ile yine günümüzden yaklaşık 4000 yıl önce Afrika Kıtası'nın kuzeyinden güneyine yönelen Bantu Göçleri ve yaklaşık 1750 yıl önce Asya Kıtasından Avrupa Kıtasına yönelen Kavimler Göç'ünden çok da farklı saiklerle gerçekleştirilmediği ifade edilebilir (Erdoğan ve Acaravcı, 2021; Guresci, 2022; Pagani vd., 2015).

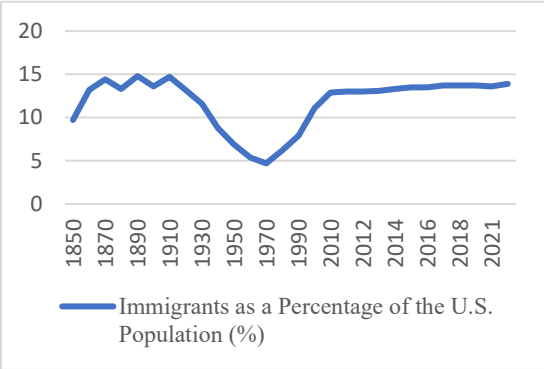
Şekil 1. İlk Göç Rotaları[2]

[1] Bab-ül Mendep ifadesi Türkçe 'de "hüzün kapısı" anlamına gelmektedir.
[2] National Geographic (2019). Human migration sparked by wars, disasters, and now climate

Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü Raporu'na (2022) göre; küresel ölçekte göçmen sayısı 2019 yılında yaklaşık 272 milyon dolaylarındayken, 2020 yılına gelindiğinde bu rakam 281 milyon dolaylarına ulaşmıştır. Bu bağlamda toplam küresel nüfus içinde göçmen nüfusunun payı %3,5'tan %3,6'ya yükselmiştir. 281 milyon dolayında göçmenin 135 milyonunu kadın göçmenler oluştururken, 146 milyonunu ise erkek göçmenler oluşturmaktadır. Ayrıca yaklaşık 169 milyon dolayında göçmen ekonomik nedenlerle göç hareketlerinin bir parçası olmuş iken 112 milyon dolayında göçmen ise iç çatışmalar, dış çatışmalar, COVID-19 pandemisi, iklim krizi gibi nedenlerle göç hareketlerinin bir parçası olmuştur. Günümüzde küresel ölçekte göç hareketlerinin kapsamı ve göçmen sayısı; göç hareketlerinin yarattığı sosyolojik, iktisadi ve güvenlik temelli kaygılar nedeniyle geçmişe kıyasla daha yüksek gibi algılansa da tarihsel kanıtlar göç hareketlerinin seyahat ve taşıma masraflarının oldukça yüksek olduğu 1850'li yıllarda da bugüne benzer bir seyir izlediğini göstermektedir.

Şekil 2. ABD Nüfusunda Göçmen Nüfusun Payı[3]

Nitekim tarihsel olarak en fazla göç alan ülkelerin başında gelen Amerika Birleşik Devletleri'nde, göçmen nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı 1850'li yıllar ile 2000'li yıllarda yaklaşık olarak benzer oranlara sahiptir. Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü'ne (2022) göre; 2000'li yıllarda daha da hissedilir hale gelen küresel ısınma ile beraber, iklim krizi nedeniyle bölgesel ve uluslararası göç hareketlerinin artması kaçınılmaz bir olgudur. Özellikle iklim krizinin etkilerinin daha da baskın hissedildiği ve küresel ısınma karşısında düşük adaptasyon seviyelerine sahip Güneydoğu Asya ülkeleri ve Sahra altı Afrika ülkelerinden iklim nedenli göçlerin ilerleyen yıllarda çok daha fazla artacağı göz önüne alındığında, gelecekte de göç önemli tartışma konularından birisi olmaya devam edecektir. Bu açıdan göç konusunda hem ulusal hem de uluslararası düzeyde etkin işleyecek yönetişim mekanizmalarının kurulmasının ve işletilmesinin bir zorunluluk olduğu ifade edilebilir.

Kaynakça

Erdoğan, S., & Acaravcı, A. (2021). *Sahraaltı Afrika Ülkelerinin İktisadi Gelişme Sürecine Kısa Bir Bakış*. İstanbul: Kriter Yayınevi

Guresci, E. (2022). Agricultural Factors as the Root Cause of Rural Migration from a Global Perspective. *Cuadernos de Desarrollo Rural*, *19*, 1-16.

Pagani, L., Schiffels, S., Gurdasani, D., Danecek, P., Scally, A., Chen, Y., ... & Tyler-Smith, C. (2015). Tracing the route of modern humans out of Africa by using 225 human genome sequences from Ethiopians and Egyptians. *The American Journal of Human Genetics*, *96*(6), 986-991.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü (2022) World Migration Report-2022. https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022 (Erişim Tarihi: 20.11.2023).

[3] Migration Policy Institute (2023). U.S. Immigrant Population and Share over Time, 1850-Present.